

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

(HARMADIK ÉVI FOLYAM.)

Megjelenik e lap minden Vasárnap és Csütörtökön. Előfizetni minden es. k. postahivatalnál, a Japok kiadó, hivatalához czimzendő levelekben. Ára évenként 3 forint, fél évre 6, évre 12 forint.

A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasítandók. A szerkesztői Szállás: A Szentegyházutezében a Kendeffé háznál 487. szám alatt.

Hirdetések minden négy hasábos egy sor után 4 pkrért közzétettnek; folytonos hirdetések 100 pct elengedtetik. Minden hirdetésre 10 pkrát elődíj előre befizetendő.

A lap anyagi ügyeit érdeklők: u. m. elvétel, hirdetések, reklamiók stb. a kiadó hivatalhoz utasítandók.

KIADÓ HIVATAL:
A Központozásban STEIN könyvkereskedésében.

NÉPELET.

III.

Egy képet 'estek olvasóim elébe, a való és igazság színeivel. Erdély egyik havasának, a Hargitának, fenyvesei között, egy székely helység népnevelését terjesztém elé mintául, milyent ohajtanék, általában szegény hazában. E helység Oláhfalva. Ami merítse ki a gunyos elme élezeit ennek lakói ellen, fogja rájok mindazon elavult guny-költeményeket, melyekkel igen jól tudják, hogy Németországban szintugy a svábokat, Magyarhonban a palócokat bosszantani szokták: én meghívom, jöjjön velem, vizsgálja meg e helység nép-iskoláit, tanítását, és figyeljen azután e népek életére, erkölcsére, s lássa az eredményt.

Mult sz. István- király napkor Oláhfaluban valék. Tudjuk, hogy ezen, mintegy három ezer lelket számláló közönség két helységre oszlik, melyeket rövid sötényi távolság egy kies mező választ el egymástól. Beléptem a kisebb helység templomába, tömve vala az ájtatos néppel, férfiakkal szintugy mint nőkkel minden korból. Megkezdődött az isteni-tisztelet, s bámulsá laktam, miként ragadja elé imádságos könyvét mindenki, a hét éves gyermekektől kezdve. Egyetlen-egy se volt, ki olvasni nem tudott volna. Buzgón imádkozott vagy énekel mindenki könyvéből, ábrázatokon kitűnt azon nyugalom, becsületesség, bizalom, és megelégedés, mely egy vallásos, munkás, és körén kívül nem vágyakodó népek sajátja; vége volt itt az isteni-tiszteletnek, átmentem a nagyobb Oláhfaluba; hol az aldozat már megkezdődött volt; és hasonlót láttam. Tömve volt ezen templom is, és a sokaságban senki könyv nélkül; senki könyvtárral; mindenki vallásos buzgósággal.

Megnéztem iskoláikat. A két helység két temploma mellett két szép épület emelkedik, ellátva külön osztályokkal fiu, és leány-gyermekek számára, mindenütt tiszta, kipadolt, világos és eléggé tágas szoba-

bák, padok, ércz-kemenczék és tiszta, száraz lég. Ide jártatja mindenki gyermekeit, nem kell őket kényszeríteni, ez már oly szokássá vált, mit a legszegényebb is bünnel tartana megszegni. Itt foly a tanítás a plebanusnak éber felügyelete, és vezérlete alatt.

Vizsgálni kezdettem a tanítás eredményét a nép-éleiben, s társalogtam velek. E nép józan felfogású, mely az elveket, miket a gyermekek iskoláikban tanulnak, gyakorolja az életben. A nevelés nem szűlt meg nála azon fattyu-nővéseket, miket fájdalom! a magokat miveltetnek kürtőlöknél oly gyakran tanítunk: a vallástalanságot, munkátlanságot, és fényűzést. Elődeinek vallásos buzgósága rendíthetetlenül áll keblében is, nem halhatni nálok azon borzasztó káromkodásokat, a bűnnel, és tiltott dolgok megszegésével dicsekvésnek azon bosszontó hangjait, melyekkel másutt vadul fűszerezik beszédeiket. A vallás szelid szelme átment társalgásukra, mely egyszerű, illedelmes, és másokat becsülő, lealjasodás nélkül. Figyeltem munkásságukra. E nép a legsilányabb földet, egy havasnak majdnem zord on tetejét lakja; mely mellett ében halna, ha termésére támaszkodnék. A fenyőfa-kereskedés, különösen deszkákkal, épületfákkal, adja meg életmért, és mives nap alig láthatni férfit honn udvarán, vagy a havason vágja, faragja, s hordja fáját, vagy fűrészmalmában vágja deszkának, vagy szerteszt Erdély távoli termékenyebb tajaiba hordja az elkészített fa-árakat szekerein, adja cserébe gabonáért, vagy árulja pénzért. Ha a közel Udvarhelyen héti-vásár napja van, hemzseg az út terhelt szekereitől, melyek hosszú sora, midőn több óráig majd nem félbeszakadás nélkül átvonul, azt vélne az ember, hogy mindenki kiköltözött a helységből. Szétfutjak ok Erdélyt husz és több mérföldre, s megszerzik élelmüket, minnek nagyobb bővében vannak otthon a terméketlen havas magasán, mint sok mezősegi falu e pár mérföldre terjedő dús terméshatár mellett. Dolgozik mindenki, és ha a határán eső homoródi savanyu-forrá-

son a fürdési időszak beáll, konyha-neműekkel, s havasi gyümölcsökkel látják el a vendéget, miket néha oly kis gyermekektől küldenek eladni, melyenek másutt az utcán ácsorogva, s játszóva vesztegetik az időt; pénzt és gabonát szereznek ok mindenből, mit ily silány fekvés létrehozniok megenged. De alig is van náluk inségben levő; mindenesetre kevesebb, mint aránylag bárhol hazánkban. Havasi fa-épületeik, deszka fedéllel, s deszka-kerítéssel, egészségesek, tisztak és elég tágasak a család nagyságához képest; gazdasági épületekkel dusan beépített tiszta udvar, hasonló anyagból, számos szarvas-marha és juh-tartás, mely kettőből áll főként a havasi legelőkön szintugy mint a fa-kereskedésben gazdaságuk creje. Figyeltem arra, nem harapózott-e bé hozzájuk is közelebbi években a fényűzés a nevelés, melynek túlvágyai miatt oly sokan lettek már szerencsétlenekké. Elmentem a helység legtehetősebb polgárának, egy a hajdani jobb időkből maradt jó barátomnak, közelebről épített csinos házába. Ő gazdagabb, mint sok oly földbírtokos, ki tíz-tizenöt urbérest vesztett. Szobáiban csinos butorokat találtam, de nem külföldit, nem fényűzést, nem szükség seletit. Ő és családja a gyarapodott jólét mellett megmaradtak hajdani egyszerűségükben, és öltözetük majd mind olyan, mit otthon a család tagjainak szorgalma készített. Láttam a fogason a tiszta női ruhákat, jó izlés, jól választott színek, szép szövés és varrás, de minden a háziak munkája, nem egy bolti drága kelme, melyre vágyakodva éj-napi igyekezettel szerzett pénzt s vagyont kellett volna alakítani, s megvásárolván, vele haza hozták volna egyszersmind a szegénységet, mert szegény mindenki, a ki tehetőségin túl vágyakodik. És ezen egyszerűség, a tisztaság s csinosossággal általános e nép közt; megmaradt ok atyáinak öltözetével. De megmaradt nála azon vidám megelégedés is, mely általában sugárzik ki ábrázataikon; a mely csak ott honol, a hol a sorsukhoz képesti szükségesekeért nincs aggodalom; hol bizalom van, azt mit munkáik után a gond-

viselés adott, csendesen és háborítatlanul élvezhetni és csendesen s theoriáktól vagy túlcspangásoktól nem háborítatva tovább munkálkodhatni; hol nem zaklatnak a tehetségeinken túlfeszített vágyak, hol egy szalag vagy külföldi drága öltöny hiánya miatt nem bódolnak el magokat inségben képzelni.

És e nép csak néhány évtizeddel ezelőtt híres vala Erdélyben tudatlanságáról. De két férfit adott a gondviselés neki, kik a népnevelés szükségét, úgy azt, hogy annak minő elveken, minő módon kell egy szegény nép számára üdv-el-hozólag történni, józanul fogták fel. Ez eszme, mely még azelőtt megszületett volt, küzdéseik közt erősödött meg, és nagygyá nőtt. Elmozdította a sikert a népek őseitől örökölt vallásos buzgósága, s azon szerencsés körülmény, hogy csakis egy vallás van náluk. Én átadom a két nagy férfi nevét a nyilvánosságnak: egyik közülük tiszt. Pap Antal ur, ki több évig volt szentegyház Oláhfalunak plébánosa, most baróthi lelkész; a másik hű munkatársa, régóta segédje, és következője az előbbinek minden üdvös munkáiban, tiszt. Varga Sándor ur, ki jelenleg is a két Oláhfalu mindkét megyéjében plébánus. E két férfinak köszönheti főként ezen becsületes közönség a jelenleg nála folyó népnevelést; kik meg nem elégedve csupán kántorai által taníttatni, magok is együtt velek tanítottak; s ime a sikert még önmagok megérték.

Vallásosság s ezzel együtt járó erkölcsösség, illedelem, szorgalom, s munkásság azon anyagi viszonyok szerint, melyekbe egy nép helyezve van; mivelség azon kör, melyet számára a gondviselés kijelelt; és ezen körnek igényein túl nem vágyakodás; ezek azon kellek, melyek körül a népnevelésnek, mint sarkpontok körül, kell forogni, ha a népet szellemileg értelmesebbé s jobbá; anyagilag pedig elégedettebbé tenni, és e két alapon boldogítani, nem pedig nyugalmat megdönteni s felzaklatni akarjuk. E kellekekről jövő czikkemben.

Gál János.

EGY ANYA.

Eredeti beszély.

„Eszter“ „Tudós leánya“ sat. szerzőjétől.

II.

(Folytatás.)

Melanie! szolt a bárónő: most az egyszer vigyázz, eszedben járj, s ne vedd a dolgot oly könnyű vállra, mint eddig.

Melanie e szavakra igen unatkozott képet csinált; de hagyta anyját beszélni, s szorgalmasan hurkolt tovább.

Az anyai sermo-k szokott eredménye. Pedig az anyai nevelés a legjobb, s ezáltal — mikint a köszörűkő alatt a gyémánt — a kedély is fénys és értéket nyer.

A bárónő folytató: — a mult hó közepén betöltötted a 22. évet, — senki se mondaná; az ily arcok, minők az enyim s a tied, nem öregednek egyhamar; de elég anyni, hogy már benne vagy a 30 év útjában, s ha eszedben jársz, — éppen most nyilik alkalmad szerencsét tenni.

Kedves anyám, — felelt Melanie kissé békétlenül: — jól tudom mire, vagy inkább kire célozok; — de a gróf még nem nyilatkozott, annyit idős mint én, talán fiatalabb, — s mind a mellett, hogy sokat tanult, szépen beszél a nyelveket, ezse is van; — lehetlen hölgy társaságban valami ügyefogyottabbat csak képzelni — mint e néma imádom. — Az igazat megvallván — én inkább vágyom — Isten neki, ha öreg urra is — de a ki nekem a világ előtt pompás helyzetet és fényes állást tud biztosítani, —

mint az ily uracsokra — hamar fölnyilnak szemek később.

En ugy tudom, — mond Weidenhofné: — hogy a fiatal grófnak szép neve, szülőinek pedig nagy vagyona van, s az első házak egyikét tartják.

Kolozsvárt! — tévé hozzá — anyja beszédébe vágva, s vállatvonítva Melanie. Ha is; — ki Kolozsvárt nagy házat tart, az tarthat itt kisebbet, az igaz, — de azért kellest. — A gróf nem nyilatkozott! ha-ha-ha! Éppen oly jól tudod te, mint én, hogy egész magaviselete, duhós szerelme, makacs sürgése körül — mi sem egyéb — mint folytonos nyilatkozat.

Melanie nevetett. Jól van, — legyen, — szolt azután. De ha anyám igazságos akar lenni irántam, — nem tagadhatja, hogy én előző, nem udvarias vagyok a gróf iránt.

Éppen itt a baj, Melanie, ugy látszik, hogy ebben nem tartasz mértéket, s a gróf könnyen arra a gondolatra jöhetne, — hogy...

Ah anyám! ilyet feltenni rólam, — mikor — 22-33 éves gyermekkel van dolgom.

Nem volna első, — folytató a nő jó kedvvel s szép fehér ujjával fenyegetvén leányát.

Hagyjuk e tárgyat, — viszonzá Melanie: — rajtam nem fog mulni, — s ha a fiatal gróf oly hévvel udvarland nekem, mint eddig; lassanként lejjebb hagyok a kegyetlenséggel. — Eddig azonban ez többit használt, mint ártott, arról bizonyossá tehetem kedves anyámat.

Neked tehát szándékok a gróftól megnyerni?

S hozzá férjhez menni, — egészíté ki Melanie: — kedves anyám engedelmeiből ez valóban szándékom. Nem pedig mivel 22 éves vagyok... mert ismerem nőt, ki 40 éves korában is nem egy fiatal uracsot elszédített.

Weidenhofné ujjával fenyegette leányát, de a célzás őt legátvólalabbról se sértette. — Azu-

tán jó kedvvel folytató: — már így jól van, s megmondom neked, miért van jól: ha egy gondos anya, minő én vagyok — szép leánya szerencsétjét megakarja alapítani; ekkor — nem szabad fukarnak lennie. — Lásd gyermekem; lehetnél még szebb, mint a minő vagy, — s bizony sokan néznének — s udvarolnának is neked; — de férjet alig kapnál, ha nem adok magamnak egy kis czimecskét, melyet szerencsém igazolhatok, mivel férjemet Balthasar Ernst-Wiedenhofnak hívták, s útlevelemben s aláírásaiban a Balthasar név csak egy nagy B. betű által van képviselve, s szerencsére itt Bécsben annyi az ily czimbirtokos, — hogy egygyel több fel nem tűnik senkinek. De a czim még se elég gyermekem, habár annyi czimgyűlölő vágyik is reá; a czimnek meg is kell felelni, s ez pénzbe kerül.

Mit árt, — mond Melanie: — elég gazdagok vagyunk, legalább még eddig nem hallottam, hogy pénz szükében lett volna házunk.

Ugy-ugy — gyermekem, — azt is akartam, hogy a világ gazdagoknak higgyen; hanem egyet jegyez meg magadnak: egykor volt egy ember, ki előre kiszámította életidejét, advan magának tekintélyes kort — 80 évet, s szép összeg tőképenként 80 részre osztotta, hűségesen elköltvén egy-egy részt minden évben. — Hanem történt azután, hogy 94 évig élt; — talán éppen azért, mert 80 egész évig semmi gond se nyomta. Mikint látod, szegény rozsl számított, s 14 évig koldult, s végre a kórházban halt meg.

Hogyan anyám, ön is kiszámította élet-éveit?

Nem, gyermekem, ezt nem tettem; hanem másban hibáztam el a számítás.

Melanie azon lények közé tartozott, kik semmit se unnak inkább, mintha őket valaki csallódásaikból s ábrándjaikból rázza föl. Mihelyt

észrevette, hogy anyjának beszéde pénzügyi fordulatot vett, s reá nézve talán ez oldalról valami kedvetlen felfogódás vár, azonnal felkelt s békétlenül szolt: — O kedves anyám, miért mindez! Mondtam, hogy kész vagyok férjhez menni, — ha tudnillik elveszenek.

Jól van Melanie, — hiszen ennyiben tisztában vagyunk, de nem árt, ha egyszer s utoljára tiszta bort öntök poharadba — németül beszéltek — kérem.

Bár kiáltam volna már! — gondola Melanie, azután újra leült, s szorgalmasan hurkolt tovább erszenyét.

Weidenhofné folytató: mikor atyád, a derek hering-kereskedő Hamburgban, meghalt, egy gyönyörű 14 éves leánya — Melanie meghajtotta magát — s igen jó folyamathban lévő kereskedés.

... Heringkereskedés — egészítette ki Melanie, köhécselve.

S szép összeg pénz maradt reám, — folytató anyja: — Kereskedésből s pénzem kamatjából becsületesen előlélhetni volna — Hamburgban.

A heringboltban, — mond Melanie.

Eppenségesen, eltaláltam gyermekem, — folytató a bárónő saját kegyelméből. Mivel pedig gondolataink találkoznak, s a heringszag a te idegeidre is ugy hat, mikint hatott az enyéimre, ... kimondhatom, hogy egy merész eszmére jöttem.

Halljuk a merész eszmét, — mormogta magában Melanie; szinte jöni látom, magam is elmondhatnám.

Eladtam a kereskedést, kocsi raktalak s elmentünk Berlinbe — én mint Weidenhof bárónő, te mint egyedüli leányom.

Szóval, mond Melanie türelmetlenül, — Boldizsárból báró, Wiedenhofból lett Weidenhof — s bizony igen jól cselekszünk, ha

Kalarás, dec. 30, 1857. — Tisztelt szerkesztő úr! A legtisztább hazafi-érzetel fogok mindig "tollat kezembe, kedves lapját s ez által érdemes olvasó-közönségét valami érdekessel meglepni; de kis köröm nem igen nyújt érdekes pontokat, a honnan ígéretemhez hű maradvá, kiindulhassak. Mert politikáról, s e szegény haza mostani állásáról, az öreg Gvadányiként, „non possum satyram non scribere,“ hogy kebelezték a tulbuzgó román honlapítók már édes kis hazánkat is egészen a Tiszáig, a leendő nagy Daco-Romániába? hogy építék a fellegvárakat, igen korán elkábultva a jövő dicsőségétől? — Önök jól tudják; — a politikai vegyészettel nem hibázta el az adatot, hatását megtette, csak hogy az ébredést főfájás ne kövesse.

Míg bekebeleznek édes kis hazánkat az ábrándok római sánczai közé, ne feledjük mindennapi fohászaink közül, hogy vas-, utaid, uram! mutasd meg még pedig keresztl-kasul kis hazánkon; mert addig, míg vasutunk nincs, kereskedelmi és gazdasági emelkedése kis hazánknak csaknem teljes lehetlen; állítsunk elő bármily kelendő széklet, mi a kelet piacznál kelendősegre, s állandó biztos jövőre számíthatna, a szállítási bajossága, és költségessége, a legjobb szándéknak, a legtisztább számításnak utjába áll, mivel bármely piacznál Erdélynek, egy mássa teher szállítása, a szárazon Galatz, Braila és Bukurestig, hol iparunk raktárainak lenni kellene, több költségbe kerül, mint Osztrák és Magyarhonból a Dunán szállítva: de mindezt annyira ósmert igazság, hogy bővebben nem is szólhatok róla, csupán ismétléseül kívántam felhozni a számtalanszor említett állítás támogatására, hogy Erdélynek vasút nélkül nincs jövője, nem levén semmi közlekedést-könnyítőeszközökében valamely nagyobb szűkítő iparhoz, vagy külső ható kereskedelemhez fogni, s a meglevőt szélesíteni. A nagy Magyarhon úgy áll a Dunagőzhajózás és a már meglevő vasút hálózattal bírásával Erdély mellett, mint az édes gyermek a mostoha mellett; mert mily áldás és könnyűség, ha küldeményei 5—6 nap alatt már a külföld piacznál lehetnek, holott Erdélynek véghatáraitól Brassóból is 5—6 nap tart a fuvar Bukurestig, és mily veszély s költség. Az igaz, hogy vannak néhány cikkely Erdélynek, melyek az alduai fejedelemségekben, s még Bulgáriában is szerepelnek e czim alatt „brassai portéka“, például pokrócz, kötél-nemű, durva vászon, nyereg, paraszt kalap, kulacs, tulipános ládák sat. sat., de a szállítás költségessége miatt a kereskedő olcsón nem adhatván, a

kelendősebb kevesebb; könnyebben szállítva s olcsóbban adva, a kelendősebb sokszorozva, ki lenne a legnagyobb nyereség, mint a hazáé? — Ösmerni kell e fejedelemségeket, és látni szemmel számtalan szükségét, hogy képzete legyen az embernek arról, hogy mit tehete Erdély ipara által, ha vasutaink lennének; az igaz, hogy fényűzési cikkekkel nem láthatná el e túlságos fényűző nép szükségét; de e fényűzés csak a nagy városokra, és ott is csak egy részre szorítkozik: hanem elláthatná igénytelenebb szükségét ez annyira ipartalan népnek, mely még legegyszerűbb cserépedényeit is idegen iparnak köszönheti. Ha a sors könyvébe Erdélynek jobb jövő van írva, azt vasutak által érheti el; s mily leverő a hír, hogy erdélyi vasutgyünk lazuló állapotba jutott, mely a szebb jövő reményeit is elmosza.

Mily édes örömmel olvasom gyakran kedves lapjában, hogy Erdély borászata és borkereskedelem-ügye résztvevő keblekre talált, kik érdekes és szakértő cikkekkel bizonyára ez ügynek nagy hasznára lesznek; terjesztvén és népszerűsítvén ez eszmét, és ébresztvén a szorgalmat. — Mily szép példával megyen elől a nagy Magyarhon, hol már majdnem minden bortermő vidék társulatokat mutat fel: nem tehetné-e erdélyi természetünk is, hogy az ösmertes jó bortermő vidékeken társulatokat alakítsanak, saját magok hasznáért, és természetmányaik későbbi hitelért, összeköttetésbe tévén magokat a leendő kolozsvári borsárokkal, mint középponttal; mert hinni kell, hogy jövője van borkereskedésünknek, csak ösmertje meg a világ jó borainak.

Egy próbászallítmánnyal biza meg engemet is Havas József ur pesti raktárából**, az eredmény és a magyar borkról vélemény oly kedvezőleg ütött ki, hogy megrendelésimert sokszorozni kelle, a kiállítás csinosasága, a borok jó és tisztasága teljesen megnyerte az inyekeket, általános tesztésben a vörös borok részeselet; a szállítási sebessége és olcsósága pedig bizonyos haladással kecsegtet. — Bizományos raktárak állítása, a legbiztosabb ösmertető eszköze kereskedelmi cikkeknek, valamint a számtalan szétküldött hirdetések és árjegyzékek is.

A múlt hóban Dobruzában telelendő

*) Figyelemztetjük önt lapunk 158-dik számában N. K. Kam. ur. levelének végpontjaira, mire nézve választ várjuk. Szerk.

**) Bukuresti levelezők tudósítását szerint Bukurestbe is küldött Dombóvit József hazánkfia magyar borokat. Havas urtól, az ottani lelkes felszólítása folytán, a bojárak most kezdenek vele megösmerni. A tél bizonyosan határozni fogott a magyar borok kelendősege felett. Szerk.

szereltem tűzszikrái patlogzának fel, s borítanak lángba minden gondolatot, képeletet és érzelmét, a melyek dobogó szívétől mármórkódós agyáig, s onnét vissza, egymást övve szállongának.

— Ah... így... ez... mi szép! — sohajta Saphira álmodozva.

S még gyöngédebben simult a lovaghoz és alélt fejét annak egészen vállára fektetvén, arczát lassan feléje fordította.

Oly szép, oly tündéri volt ez arcz most, a midőn annak nemes vonásai egy édes, nyájas, sovár mosoly által világítottak meg, s róla az erkölcsi szigor és patriciusi büszkeség borongó felhői tovatünve, e venusi képet egészen kiderült, egészen megviljult hagyták.

E pillanatban Saphira valóban hasonlított egy alélt Venuszhoz.

Márkházi, hosszasan szemlélve e halvány, ihletett arcz báját, a hófehér nyak és vállak idomait, magán kívül volt; részegülten a gyönyörtől, a mit már magában a szédítő látás is nyújtani képes volt, mind határozatlanabb, tévelyeg léptekkel vezetett a reátámaszkodó, csak gépileg lépdelt holgyet; arczát önkénytelenül arczához, s alig tudva mit tesz, ajkait vakmerően biborajkaihoz közelíté, forró lehelletük összefolyt, rezgő keblük összedobbant és...

Ah!... e pillanatban... Saphira fölésmélt, halántékát lassan megsimította, kábultot tekintetét vetett maga körül, sebesen kibontakozott a Márkházi karjai közül és szemérmesen folijedve, majd boszus zavarodással kérdé:

— Mi ez?... hová vezetsz... hol vagyunk?...

— En, asszonyom, én azt hiszem: a sirok folyosójában vagyunk, s azóta a Boncza háza, ott fent, porrá égett, — hebegő a kér-

108,000 erdélyi juh vonult e ponton által 469 emberrel, 819 lóval és 175 számmal. E ponton kívül még átvonuló pontok Oltenitza, Giurgevo és Kalafát, mindenütt jelentékeny számmal, s mindezt kis Erdélyünk gazdaságához számíthatjuk, lévén tulajdonosai Szeben és Brassó környéki románok.

Időjárásunk egész őszön folyvást a legszebb s tisztább lombárdi őszi napokkal kedveskedik, minek következtében az egészségi állapot a legjobb. Isten önnel s a kedves hazával! Mester Ede.

BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Torda (Végea realskola programjának.) — A real irányú iskola békésen megfér, s nem ütközik össze más irányú iskolákkal. A szaktudósok javára van elég iskola az országban, időnkben több, mint szükséges; de valamint a realskolában szaktudós nem növekedhetik, úgy a tudós iskolában vagy azok előcsarnokaiban készülni, tanulni a leendő iparosnak, sajnálásra méltó balgagság. A két ref. egyházközség 23 évi hallgatásba kerülése után az eszmének, a midőn azt a kivitel erős szándokával újból felkarolja, lehetőségek tartja a real irányú iskola oly móddal szerveztét, miképp abban a tudományos pályára készülő, annyi szellemi tápot s értelmi fejlettséget nyerje, hogy innét akármely szoros értelmű felsőbb tudományos intézetbe az előkészítő osztályok éveit és költségeit meggazdálkodva, átélhessen.

E szerint tervezett iskolánkból három ut nyílnék ki az életbe: 1. Az eddigiekkel sokkal alaposabb ismeretekkel, egyenesen a gyakorlati élet mezéjére. 2. A talantumosabb és tehetségesebb ifjú magash, gyakorlati irányú intézetekbe is mehetne. 3. A szoros értelemben vett tudományos tanodákba, kik arra hivatalos és kedvet éreznének, szintén átélhetnének. Meg kell vallani, a tervezett intézet nagy és folytonos áldozatot fog igényelni. Nagy rendes tanító tisztességes fizetése, iskolai lakok felállítása és felszerelése, — s mi nélkül az iskolát józanon gondolni se lehet, mindkét ekklesiában a kezdő gyermekek számára egy-egy előiskola rendes tanítólal minő fundusból kerül ki, s avagy ennyi áldozatot a két testvér-megye egyesített ereje s akarata megbirand-e?

A kérdés nagysze ünek látszik, de a felelet egyszerű.

Ha a két testvér-megye ajelen és jövő érdekét, a jelen és jövőndek boldogságát komoly szándékkal akarja, az erős akarat előtt elsimul minden akadály.

A ki a czélt akarja, annak akarni kell az eszközök is. Ott, hol lelki ujjászületésről, magunk és maradtéink számára szebb, jobb, boldogabb napok biztosításáról van kérdés, az áldozat elvonása nem önzés, nem kisszerű fukarkodás volna csak; egy nyilatkozata lenne, hogy nem vagyunk jobb sorsra érdemesek, s nyomorult fil-

lérkedés miatt magunkkal együtt utódinkat is lelkileg elveszni engedjük. Olyan akadályok, melyeknek elhárítása saját akaratunk, s erőnkől függ, czélunktól visszaretenteni nem fognak. Mi a két megye 4000 lélekkel álló tagjai, ha rendes napi kiadásainkból naponként csak egyetlen krajczárt gazdálkodnánk meg Isten dicsőségére és az iskola javára, csak ezen alpból is virágzó iskolát tartanánk. Mi, ha szokott életrendünkhöz ragadt vagyunk, szenvedélyek vagy élvezetek közül csak arról mondanánk le, mely nélkül bizonyosan boldogabbak volnánk, mint vele vagyunk — a súlyos s nehéz daczára is gazdag tökélt biztosítánk iskolánk virágzására. Mi, akét megye tagjai, haa fényűzés bálványának martalékul dobtott pénzünknek illendő százalékát adnók bűnbánás fejében az iskola alapjára, dicső s virágzó iskolát tudnánk cízletemenit. De nekünk így is van a két megyében kétrendes tanítónk, egy meglévő s szükségképp választandó még egy segéd tanítónk illendő s fázadalmukhoz, s a kettős köteletséghez mért fizetésjavítás feltétele mellett, a más két tanítói helyet töltendik be. Mindkét megyében alkalmas iskolaépületeink, s ezek hiányában e végre fordítandó középületeink az iskolai osztályokat képesek lesznek elfogadni. Két tanítói egészen új állomás tökéjének elteremtéséről kell gondoskodni. A meglévő állomások illendő biztosításáról, az egyes osztályok tanépületeinek megfelelő cízleszerű felszereléséről kell gondoskodni.

Az a töke, mi ezen szükséglet teljesen fedezni fogja, fedeznie kell, az a töke a világban legnemesebb, legbecsületesebb töke, a mely ott, a hol honpolgári s knesztényi szellem lelkesíti az akaratot, soha meg nem fogyatkozik de mindig nyitva áll, mind a föld számára az eső s a nap éltető melege, s a növények k a reggel fristítő harmatja — ez az élő töke, a közbuzgóság.

Ebből a közbuzgóság fundusából épültek, s virágoznak ma is legtöbb iskoláink, templomaink, a két magyar haza protestáns anyaszentegyházában. Ebből tartjuk fenn ma is vallásunkat és iskoláinkat. Ebből kell felépülni a mi tervezett iskoláinknak is. Ez azon gazdag kölcsönadó töke, melynek kamatai szisz és ezerannyi jóvedelmeknek. Ez az az áldott vetés, mely után aranyakalászok teremnek.

Élő biznyságot akarjuk adni, a tervben lévő iskola buzgó pártfogása által, hogy az idő lelkét mi is megértettük, hogy a haladó tudomány, műveltség, s lelki nemeseled igényeinek megfelelően tarthatjuk fenn csak a századok óta híven megöröztözt nemzeti becsületet. Élő biznyságot akarjuk adni, hogy azon nagy köteletséget, melyet vallásunknak, nemzetünknek, s városunknak tartozunk, a mennyiben azt felfogni képesek voltunk, örökhez képest híven, lelkiismeretesen teljesítettük.

Bizunk Istenbe, bizunk minmagunkba, és bizunk a czélnak, melyre Isten segédelmével törekszünk, szentségébe. Ez a hármas bizalom megtart, megsegít minket. — Tordán, 1857 dec. 24-én. A két ref. ekklesia vegyes bizottmánya nevében.

Szívünköl öhajunk e lelkes felszólításnak idves eredményt. r. l.

SAPHIRA.

Írta: HALMÁGYI SÁNDOR.

V.

Egy csók a sirban.

(Folytatás.)

Az alig eszmélő nőt édes elszédülés lepte most meg; úgy tetszett, mintha egy fensőbb lény, egy nemtő karjaiban fekünnék, a ki a végtelen légürön át sebes repüléssel viszi őt egy ismeretlen boldog hazába; kínos küzdelem helyett élingató gyönyörűzet hullámzóztatta most dagadó keblét; minden idegén játékos hatás, delejes rezgés háromlotti szét; üdőt, olvatag érzelem jarta át egész lényet, s kisérteket viláttanca helyett, tündérszép álomképek lebegtek előtte, a minőket csak a természet titkos akaratából támadó szerelem hajnalra festhet a lélek elibe.

Ah, egy igézetes és tán végzetes pillanat vala ez, melynek édes varázsától bájjézetes gerjedelmek ébredtek szívében; ajkairól élveteg, fázadt sohaj lebbent el, s ösztönszerű és szerelmetes ragaszkodással fonta gömbölyű karját. ... a Márkházi nyaka köré, a kinek hevingő lelkében szenvedélyes, vakmerő, örjült

*) Lásd a Kolozsv. Közl. 1-83 számát.

dezett nem kevésbé zavartan, s a hetedik mennyország kapujától cseppenve alá, midőn látá, hogy e fölötté oly magasan álló holgy, pár percnyit elandalodásából magához jöven, szigorú, gyanakodó, visszatitló tekintetet vet reá.

— A sirok folyosójában!... igaz, igaz! — mondá Saphira, ijedelmes eszmélődéssel nézve vissza az alagut hátrahagyott éjébe; — a barátok sirürei előtt elhaladtunk-e már? — kérdé aztán egyszerre ismét szorongó tekintettel és nyugtalanul húzóda a lovag közelébe; mert a bolygó szellemekre, a halvány lánykákra emlékezett, a kiket álmban látott volt, s a kik elhunyt férje nevét nyögve, tünkek el a barátok sirjaiban.

— A barátok sirürei előtt? — ismétlé Márkházi szórakozottan; — valami sötét üregek előtt... igen! a melyeket a falban láttam, éppen az imént jövének el. Nem tudtam, hogy azok sirok ottan.

— Csak hogy elhagytuk már e borzasztó helyet! — szólt a szép özvegy, könnyebben lélekzelve. — Most siessünk... siessünk a csontvázak és bolygó lelkek e tanyájából. Add a világot! Ezután én megyek elől, s te követni fogsz.

— Ugy legyen, asszonyom. Engedelmeskedem, — viszonzá a lovag, egészen elszomorodva. S szerényen félrelepett az útból és lesütve tekintetét, egy halk sohajjal, a melyet nem nyomhatott el, kissé elfogultan nyújtá a kis világitó eszközt.

Saphira tétovázva vette azt át, miközben fúrkászó tekintete egy futó pillantatig a lovag érdekes, szomorú arczára tapadt. Egyszerre, mintha kigyóra lépett volna, rezzenve sietett előre. Azt akarta volna leolvasni a Márkházi arczáról, vajjon, iménti elandalodása alatt, midőn alig birt csak sejtélemserű öntudatával is annak, hogy ki tartja őt keblére ölelve, e nem kevésbé regényes s védtelen helyzet nem

bátorította-e őt, a tüllelku, önértéses ifjút, vakmerő gondolatokra. És a mint e halvány, érdekes arcz nemes kifejezését szemlélte, egyszerre nagyot dobbant szíve, mert úgy találá, hogy ez ifjú titkon már ég erette, s a szerelem lángját saját lelkébe átsapni éré.

Mint egy nyugalmából fölvert őz, mely a vést egész véletlenül toppanni látá, úgy sietett Saphira kettőztetett léptekkel, s egészen megriadtan előre az alagutban. Ő nem akart többé szerettetni, még kevésbé szeretni. E gondolatnak még csak kísértő árnyeka elől is menekülni kívánt, s csak a szabaddal gondolatlan csüggyve, oly gyorsan haladott a folyosóban, hogy Márkházi alig követhette lépteit.

— Asszonyom... Saphira... minek e sebes rohanás! — hangzott hátamegett ennek gyöngéd, gondoskodó és zengetes hangja. — Egy könnyű botlás és...

— Ne szólj... ne szólj! — kiáltá fel Saphira, tiltólág intve kezével hátra.

Ugy tetszett neki, mintha egy kísértő szellem szólt volna hozzá, s elvesztve a józan ítélet egyensúlyát, csak annál rezzenetben sietett, vagy úgy szólva: irramlott befelé a hosszú folyosón. Márkházi némán s álmélkodva követte őt. Nem érté az egészek okát.

Az izgalom, a fölszágzott képzelem és szokatlan gyors menés hamar kimeríté a kissé különben is nehézkes, kövérdő nőt; mindegyre visszafójlódó lélekzete mindinkább rövidült, szíve majdnem hallhatólag dobogott, titkasszó hűséget érzett, feje szédülni és szeméi kápáznai kezdettek.

(Folytatjuk.)

Sz. Udvarhely. Dec. 22. — Igen jól esik lelkemnek, hogy még eddig valahányszor e lap számára egy-egy levélkét írni tollat vétek kezembe, mindig találtam itt valami jóra, a mit közölhessek. Bárcsak ezután se lenne másképp!

Mint ilyen emlétket legelőbb is azon kegyelelt, melyvel viseltetik népünk elhunyt jelszói iránt. Megható jelét adták ennek f. hó 13-án az itteni helyi hitvallásnak, midőn anyaszentegyházuk egyik elhunyt gondnokának, nyugalmazott főiskolai tanácsosnéhai id. Lászlai Lajos urnak emlékére rendezett gyász-ünnepélyt komoly méltósággal tartották meg, halásán köszönve a mlgs egyházi főtanácsnak, hogy ilyes ünnepélyek tartása iránti rendelkezéivel alkalmat nyújt arra, hogy jelszójaink élete példányul mutattatván föl a nép előtt, ez azoknak követésére, s a halálukban vesztéségre érzetelése által a hon és egyház iránti kötelek teljesítésébeni kettőzött erőfeszítésre buzdítottassék.

Az advent egy más vasárnapja reggelén a ref. templom éjszakai ajtajánál bémész néptömeget látánk összedűlv. Nemde, jámbor olvasók, önök mindjárt azt gyanítják, hogy templomrablás történt? El is találták, mert valószínű igaz, hogy az azelőtti éjen, a templom nevezett ajtaja előtt, az ott addig lépcsők gyanánt szolgált ingadozó és idomatlan köveket ellopák. De azt aligha kitalálták, miképp az elvittek helyére négy szép faragott kőlepcsőt, 7 láb hosszúságukat, csinosan be is illesztették: melyek — úgy, a mint vannak, műértők becslése szerint — 100 váltó rftot legalább is, megérnek. — Ez már az igazi kegyesség, mely nem hiú dicsőségért, hanem titkon teszen jót, s mely jutalmát nem cselekvényének előleges kiküldetése által a másoktól magasztaltatásban, hanem jó tettének tudalmában keresi. Miután történetesen sikerült megtudnom e buzgó kereszténynek nevét, sokáig tűnődtem, nehogy szerénységét megbántsam, annak közludatára juttatásával. De nem állhaték ellent abbéli indulatnak, mely nyilvánosan kívánja méltányoltni az eféle tényeket. Csak meg kell hat mondanom: hogy e kegyesség az egyházhöz hű, városi polgár Fülei Sámuel tényle. Adj! Isten, hogy sokáig járasson istenfélő nevelést együtt, az általa készített lépcsőzeten az Urnak házába! Vajha a sok valódi templom-kirablás és másnemű orvság helyett gyakorban olvashatnánk ilyes-miket a hírlapokban!

Es most jövőre a legszebbre, melynek hallására lea kalappal, és hajoljunk meg tisztelettel mindazok előtt, kik megérdemlik. A leánynevelde fentartására, a tervkészítő bizottmány által javasolt egy ezer kétszáz hatvan pengő rft. évi kiadás, — még mielőtt a terv részletes vizsgálat alá vétetett volna — a város képviselői gyűlése, egyetlen-egy szó ellenmondás nélkül, betette a jövő évre előleges költségvetésbe. E szerint újabb okunk van az általános ohajtott intézet létrejövételét remélhetni.

Karácson előtti sokadalmunk a közelebbi négy nap alatt folyt le. Barom hajtatót mintegy 6000 darab, ebből eladatott, és cseréltelet 1213 darab. Szarvas-marha sokkal több volt, mint ló; de a lovak általában magas árú keltak el, bárha kitűnő szépségűket kevesen találtak is. A legszebb pár ókor 458 magyar forintot adott el. — Nép is sok volt, mint szintén kereskedő is; de ez utóbbiak mégis rossz vásárról panaszkodtak. Bizony tán nem is alaptalanul, mert a pénz-szükség itt se ismeretlen.

Aranyos-szék, dec. 28-án 1857. — (Templomi disztimény). — A csak most mult karácsoni ünnepen vala szerencsém elöbbsben látni azon szép templomi disztiményt, mely a kövendi templomot ékesíti. Ki ezen templomba belép, ha a legközönyösebb volt is addig az egyház, segíházi ügyek iránt, látva e szép adományt, s tudva azt, hogy az egy nemes kebel áldozata, önkénytelenül magába száll, s nemes érzetektől átvillanyozott lélekkel teszi önmagának e vallomást: „Bizony szép és dicső dolog az Urnak áldozni!”

Azon templomi disztimény, melyről a tisz. szerkesztőség engedélyével e lapokban szólni kívánok: áll egy szószéki (katedra) és egy Ur-asztali takaróból, és több az Ur-asztalára megkívántó kisebb-nagyobb pompásan kivarrt drága kelméjű asztali kezkenőkből. A szószéki takaró kelméje sötét-violett, valóságos bárszönyéből való akkora nagyságban, hogy a szószéket e aknem a földig elföldi, melynek szélén két ujnyi szélességű arannyal futtatott szegély díszlik, és a szegélyen felül az áldozók nevét jelölő két-két betű F. M. és Gy. R. és 1857. év szám áll. Az Ur-asztali takaró sötét-zöldszin bárszöny kelméből vékonyaranyos zsinorszegélyvel és a név betűivel ellátva. A többi Ur-asztalára való kezkenő is a legvalogatottabb izléssel készített; ezek közt magára vonja a figyelmet egy a sz. kelyhekre készített kezkenő aranyfonalból, műavatott kezektől himezt szegővel, úgy szín-

tén arany szálakból varrott csillagocskákkal elöntve, s mindezek az adományozó urnó saját műve és szorgalma.

Az említett adomány becsét meghatározni nem tudjuk, nem is akarjuk; de annyit mondhatunk, hogy ennyi egy templomban megbecsülhetetlen s örök emlékre méltó drága kincs.

Gondolom, az illető ekklesia azon kívül, hogy halás köszönete nyilvánítása mellett vette ez adományt, örök emlékül fogja feljegyezni ts Fejér Márton ur és neje, született Gyergya Rozália urnó adományozók neveit. Isten áldja meg a kegyes szívű, nemes keblű adományozókat, s természetesen sokakba ily buzgó érzületű szívet, kegyes lelket!

Orbók Ferencz.

KOLOZSVÁRI NAPLO

* Radeckzy gróf folyó hó 5-kén reggel 8 órakor meghalt.

— (Necrolog.) Régeni István, a kolozsvári ev. ref. tanodában a magyar és latin irodalom tanára; a helybeli tanárok által szerkesztett latin-magyar szótár egyik munkás és képes szerkesztője, e hóban delután, élte 44-ik évében jobb létre szenderült: egy nőt s négy árvt hagyva maga után. Beke hamaíra!

— (Necrolog.) Petrichovics Horváth Ferenczné szül. Vass Antonia grófnő, folyó hó 5-kén este, élete 48-dik évében boldogabb létre szenderült, porai e hó 9-kén lőnek végnyugalomra helyezve. A haza az elhunytban egyik derék magyar nőt, az irodalom lelkes barátját vesztette.

— Dózsa Dániel „Zandirham” című hőskölteménye elhagyta a sajtót, a mű összesen 320 lapra terjed, s a legszebb petit betűkkel szedve. Tartalmát képezi: ajánló-levél gróf Mikó Imre ur ő nagymaghoz, melyben a székekelyek ősszerkezete fejtegettetik; ezt követi rövid értekezés a verszet mérték rendszeréről. Ezután következik az eposz maga, mely tízenkét költeményre van osztva, az első költemény címe: „A rabonbánok törnye”; II-k Jolán; III-dik A Barnavitéz; IV-dik Adorján álma; V-dik A Pályadal; VI-dik Az őrvongó Zoa; VII-dik A szép Bissennő; VIII-dik A századik koponya; IX-dik Örlécz vára; X-dik Zábán dala; XI-dik Zoa híre; XII-dik költemény A Nemere. Mindezek költeményei — nyolcz énekszakra van felosztva, s a mű szövegében egy-egy epizodot képez. A szokott hivatalos és könyvtörti kezelés után, a mű mindjárt szétküldetik a t. előfizetőkhez. Ezeknek névsorát lapunk nyílt postájában közreadtuk. Azontul minden hiteles könyvkereskedésben lesz megkapható, Stein János bizományos útján: 2 pfrint bolti árban.

* Az állami és jótékonyági nagy sorsjáték kisorsolásiával a következő számok lőnek nyertesek: 75,990 sz. ny. 15,000; 203,982 sz. ny. 5000; 122,584, 133,347, 44,932 és 111,193 sz. ny. 1000; 18,316, 119,026, 179,654, 253,386 és 98,794 sz. ny. 500; 1769, 19,613, 42,833, 54,065, 56,179, 58,879, 65,879, 75,991, 75,993, 86,172, 109,329, 11,292, 117,343, 117,623, 120,162, 141,262, 147,171, 150,242, 154,849, 158,767, 159,476, 163,564, 166,009, 184,223, 192,693, 193,695, 199,564, 206,644, 207,080, 211, 830, 228,613 és 261,613 sz. ny. 100; továbbá a következő szám nyert egy 20 db aranyat: 1460, 4177, 7601, 11,423, 13,220, 22,537, 23,435, 23,624, 24,367, 25,613, 29,069, 29,322, 31,566, 33,170, 34,150, 39,003, 40,714, 40,770, 45,345, 45,648, 50,408, 51,163, 53,140, 53,667, 56,707, 59,671, 64,278, 68,803, 70,558, 71,763, 75,988, 75,989, 75,990, 75,994, 75,995, 75,996, 76,626, 81,603, 87,001, 89,048, 94,170, 95,381, 96,405, 97,487, 97,924, 98,059, 99,706, 100,781, 102,571, 102,720, 103,298, 107,420, 110,093, 114,494, 115,178, 122,909, 123,095, 123,447, 126,465, 127,572, 132,998, 135,180, 136,595, 136,641, 138,116, 139,174, 140,094, 140,926, 142,539, 144,716, 145,150, 148,202, 151,605, 151,733, 152,884, 153,732, 154,214, 155,591, 158,636, 162,005, 166,400, 172,399, 172,171, 178,979, 179,642, 181,524, 182,939, 185,799, 188,767, 190,273, 191,076, 194,896, 194,710, 196,137, 197,259, 198,439, 200,094, 203,207, 203,598, 205,768, 208,031, 208,175, 211,359, 213,803, 220,550, 220,575, 220,646, 226,141, 226,201, 226,469, 227,095, 229,394, 233,749, 237,118, 237,489, 238,934, 239,615, 240,635, 241,483, 242,878, 243,395, 244,084, 247,020, 252,156, 252,654, 256,817, 259,338, 261,524, 262,957, 263,665, 263,912, 264,892, 203,981, és 203,983 sz. nyertes 50; 151,643, 197,149, 229,762 sz. 2000 és 224,730 sz. 3000 darab aranyat.

* Nápolyból, a földrengést illetőleg írják, hogy a pusztulás még borzasztóbb, mint hívk. A halottak és sebesültek száma rettentő nagy, mintegy 30,000-re teszik. Pollában, a hol eleintén azt hívk, hogy csak 300 ember halt meg, utóbbi tudósítások szerint már 2000 halottat ástak ki. Padula és San-Pietro tökéletes romhalmaz, szintügy Auletta, Atena és Perko-ta. Ezen felül Sala, Sapri, Diano, Montesanto és Sassano borzasztóan szenvedtek.

* Eppen most vesztjük Jászberényből a megrendítő gyászhirot, hogy egyike a legtelkebb magyar honleányoknak, a kit Ma-

gyarországon és Erdélyben egyiránt, mint kedvelt beszélyírónt ismerünk, Kempelen-Tóth Riza folyó év 1-ső napján, élete 25-dik évében, meghalt! Halandó részei a fehértóparti sírkertben nyugosznak.

— A „Napkelet” 1-ső száma mellett két jól sikerült közmetszet kép küldetett szét; egyik Kaiser Ernst József mint Recha, Barabás rajza után; a másik: palotás magyartáncz az erdélyi fejedelmek udvarában, Vízkeletitől, kinek esetje után ismerjük a classikus „Hunyadi-ház” dialinnepét.

— Császár Ferencz, jeles törvénytud-sunk „Törvénykezési lapok” című folyó-iratára újból és újból figyelmeztetjük a közönséget s nevezetesen az ügyvédi kart és törvényszékek személyzetét. E lap a folyó évben hetenként kétszer fog megjelenni egy-egy iven, s mint az elmúlt fél év folyamából következtetheti, a legfontosabb jogi és törvénykezési kérdések megvitatását, a törvényszékek feltű-nőbb eseményeit és ítéleteit, a csőd-ügyek köz-zétételeit hozandja alaposan és szakértelemmel feldolgozottan. Előfizetés egész évre 10 pft, fél-évre 5, évnegyedre 3 pft. Az előfizetések a szerkesztőségnek küldendők. Pesten, Kalap-utca, 10-dik szám.

* Pesten egy gazdasági ujság kiadására német nyelven, Janisch József engedélyt kapott.

* A n-szebeni es. k. jogegyetem hallgatóinak száma az 1857-dik tanévben, mint az erdélyi hivatalos lap írja, folytonos növekedésben van; mert míg az 1856-dik tanév kezdetén az összes hallgatók száma 118 volt és csak az év végén ment fel 140-re, ez utóbbi szám az újtanévnek már első szakában felül lőn mulva, miután 1857 nov. 13-dikáig 143 hallgató íratta be magát. A rendes hallgatók szaporodnak; mert míg az elmúlt tanév folytán azok száma nem ment többre 94-nél, jelen tanévben 144-en vannak. Az 1857 nov. 13-dikáig beirt hallgatók közül: nyilvános hallgató 109; magánatanuló 5; rendkívüli hallgató 29. Nemzetiség szerint: német 66; magyar 54; oláh 14; lengyel 3; morva 2; cseh 1; szlovák 1; szerb 1; zsidó 1. — Vallás szerint: római kath. 67; ágostai hitvallású 36; helyi hitvallású 18; görög-nem-egyesült 10; unitarius 6; görög-egyesült 5; mozes-vallású 1. — A rendes hallgatók közül a többséget, németek után, a magyarok, s ezek után az oláhok képezik. Ez intézetnél a felolvasás német nyelven történik, de a tapasztalás azt bizonyítja, hogy e nyelvbéli járatlanság, a melylyel a magyar és oláh hallgatók nagy része az akademiába lép, nem legyőzhellen akadály. A n-szebeni es. k. jogegyetemnél a szabályszerű tantárgyakon kívül, Erdély specialis jogviszonyaira vonatkozó felolvasások is tartatnak, mint például: erdélyi jogtörténelem, erdélyi magyar és erdélyi szász magánjog és protestans egyházi jog.

— A csiksomlyói tanoda alapítására szentelt lelkes áldozatoknak negyedik jegyzékét hozza a M. Futár közelebbi száma, hol a temesb adakozást tették B. Jósika Sámuel ő excja 1,000 rft. Kedves István apát ur 2,000 rft. gróf Mikes Benedek 100, b. Apór Andrásné 100, Pakó János k. monostori lelkész 100, gr. Haller Ignác ur 80 ezüst forintokat, Tamási Antal ügyvéd Kolozsvárt 150 pfrint gyűjtött sat. Az újabb összes áldozat 3,894 ezüst rfrintokra megy, s már egész összegűl, kath. püspök ő excja ajánlatán kívül, a ki, a mint tudjuk, minden tíze egyet adand — 58,175 rft. 29 kr. pp. s 4 darab es. kir. arany gyűlt be. E gyors és fényes eredmény biztosítja azon hazafias reményt, hogy a székei föld amaz elzárt vidéken oly régóta szükségessé vált tanintézet, nemcsak a kiegészítője lesz nemzetünk kulturai intézkedéseinek.

* Nehány hónap óta Kl. ... tók ismét Stambulban van, még pedig egy helvecziai-francia társaság megbizottja gyanánt, mely bővebb értesülést kíván általa szerezni az európai Törökbirodalomnak építhető vasutak körüli.

(M. Sajtó.)

* A nemzeti színház új-évi megnyitása Pesten valódi ünnepély volt. Hunyady Lászlót adták. A ház kivilágítva és tömve, a közönség lelkesült volt.

* A szinpad Oroszországban nevezetes szerepet kezd vinni. Eddig a színházak csak mulató helyek voltak, s legfőlebb irodalmi célal bírtak; most írják, hogy már demonstratiók színhelyül szónokszék gyanánt szolgálnak. A legújabb ilyen szellemű darab, mely nem legelső ugyan, de legerősebb a maga nemében: „Még becsületes emberek is vannak.” Egy szegény becsületes hivatalnok van ezen darabban, egy minden aljassággal teljes más hivatalnok ellenében állítva.

* A „Hölgyfutár” után, egy Angliából jött levél szerint, (melyet miss Linda White a hazájokba visszaérkezett Benköné és Gaalné ur-hölgyekhez magyara ul intézett) irhatjuk, hogy közelebbi történt meg gróf Teleki Sándor és Bickersteth Jenny angol főrangú hölgy összekelése. A lelkes hölgy, aki Byron, „Child Harold”-ját magyarrá fordítá, lady Landahle igen gazdag és bájos leánya, ki saját szavai szerint „legelső kötelességének ismeri, hogy völégénye nemzeti nyelvét jól megtanulja.”

* Bécs belvárosának kiterjesztésére ő

es. k. Apostoli Felsége a belügyminiszterhez legelsőbb kézirattal méltóztatott intézni. Egy alapterv készítése végett pályázatot s egy program fog kihirdettetni.

* Gilfillan, a skót kritikus, a kinek különös szenvedélye régi, elfeledett skót és angol költők műveit állítólag megjavítva újból kiadni, közelebbi évi 478 lapra terjedő: igen különös tartalmú könyvvel (Christianity and our Era: a Book for the Times By George Gilfillan. Edinburgh, J. Hogg. 1857.) állott elő, mely a kereszténység állásának „jobbító” criticáját véli adni. A tudós skót által terjedelmesen fejtegetett alapelv szerint mind azon keresztények, a kik az apostolok korától a reformatioig eltelt századok alatt éltek, nem voltak egyebek, mint az antichristus hívei, minél fogva az élet könyvében nem is szólóluk. De a reformatio által se nyert az ügy lényeges javulást. Nem tagadhatja ugyan Gilfillan ur, hogy nagy skót honfiktarsa, John Knox, valamint a reformatorok Melville, Luther és Kalvin sok tekintetben igaz uton jártak, de utódaik már letértek arról, úgy hogy most a keresztény hit ügyének „jobb állása nem csak Rómában, Görög- és Németországban, hanem még Angliában és Skótiában is remény nélkül elveszett. A 337-dik lapon a szerző azt törekszik behizonyítani, hogy az apostoli kor óta mai napig senki se tudta a kereszténység elvét helyesen felfogni (kivéve tán Gilfillan urat!). A 338-dik oldalon aztán következnek a javítási ajánlatok, melyeket a szerző nagy gondal ad elő, s a melyekben nem kevesebb mondatik ki, mint az, hogy miután Christus egy szellemi csalában az Antichristus által legyőzöttet, a kereszténységnek szükség egyetlen nagy státussá alakulni, a melynek közep-pontjúl és székvárosul a régi Jeruzsálem lenne választandó, hogy a javítás azon ponton vegye kezdetét, a hol Christus isteni művét hátrahagyta. Gilfillan ur igazán azon csöndes örültre emlékeztet, a ki az idegeneket egy bizonyos örültek intézetében alá s fel vezetvén, annak betegét látszólag helyes criticával jellemzi, de midőn saját személyére tér át, elárulja, hogy nála sincsenek otthon. A „Times” e könyvet „a skóciai vérszomjók, mint kedves olvasmányt” ajánlja.

— Ivartörtéimhez. Azon lelkes honfiak és honleányok, kik „Vallásos nők imakönyve” című művemre előfizetési izeket fogadtak el, a határidő kitelvé, méltóztatassanak izeiket a pénzért együtt az illető helyre (Friebeisz István irodája, Pest, Szerviztér, 3-dik szám) hovahamarább felküldeni. Dézs, 1858, január 5. Médgyes Lajos.

Nemzeti színház. (*) Január 2-dikán, szorgalmatos színészünk Váradiné jutalmát, először került színe „Világ ura.” eredeti történeti szomorujáték Szigligetitől. E darabról, bizonyos oknál fogva, nem szólhatunk második adatásig. A jutalmazottat korszor- és tapsokkal fogadta a szép színi közönség.

Január 3-kán: „Két pisztoly,” népszim-mi ismét Szigligetitől, ismét szép színi közönség előtt. Az előadás kielégítő volt.

Január 4-kén: szünet.

Január 5-kén: A helyben állomásozó gróf Nugent nevet viselő gyalog seregred zenekara a most érkezett karmester, Hopf János vezénylete alatt „Zeneselety” rendezett két szakaszban, melyek közt Salz „O nem feltékeny” című 1 felvonásos vígjátéka adatott elő. L. Boldizsárné (Cecília) sok elevenység és könnyűséggel, de Gyula (orvos) és főleg Balogh K. (táblabíró) csak túrhatólag játsztak. A zenekar által szabatosan eljátszott darabok következők valának: Nyitány Verdi „Nabucco” című dalművéből; Csekélységek (polka-français) Straußtól; Keringő (Libellen-Walzer) Straußtól; Nyéki csárdás Farkas Miskától; Hunyadi-induló Erkeltől; Nyitány a fentnevezett Hopf karmestertől; Polka-mazurka Herzbergertől; Csikós-négyes Straußtól; Kolozsvári carneval-polka Hopftól; Szánkázó-mazurka Pospichiltől; Roham-galopp, vagy egy nagy zivatar, Hopftól. Különös tetszésben részesültek a nyitány Nabuccoból, a nyéki csárdás, melyet a magyar zene természetének meglepő jó felfogásával játsztak, továbbá a Hunyadi-induló, melynek ismert hangjai megharsnván, mindenki tapsokkal üdvözölt, s a kolozsvári carneval-polka Hopftól, a ki ez alkalommal egyszerre mint karmester és zenészerző igen kedvezőleg mutatta be magát. A csikós-négyes egészen hidegen hangzott. Nem is találunk azok a magyar témák idegen formába. A színház ez alkalommal is szépen megtelt.

Január 6-kán: „Marsca, az ezred leánya,” szimű dalokkal 2 szakaszban, színe alkalmazta Szerdahelyi József. Vajjon melyik nagyobb érdem: egy darabot írni-e, vagy azt „színe alkalmazni”? a mi legtöbbször nem nem tesz egyebet, mint lefordítani azt, a mit más valaki lelkével teremtetett! E darabot Szerdahelyi színe alkalmazta, de hogy ki írta tulajdonképp, ezt a szinlapra kitenni, ugy látszik, fölöslegesen tartatik, s e felfogás lehetlen meg nem rónunk; mert nem tartanók-e nagy viszszaelésznek, ha német, francia vagy bármely nyelvre egy jó magyar darabot lefordítanak, s a szerző nevét elhalgatnák!

KÜLFÖLD.

Anglia. — Az utolsó kedvező indiai tudósításokon némi módosítás történik az újabb közlemények által. A „Globe” azon nézetét fejezi ki egy cikkben, hogy azon utolsó tudósítások idején Luknónak még egy jelentékeny része a fölkélok hatalmában volt. Elég az, hogy az őrség, mely a lázadók által ostromolva volt, szerencsésen ki lőn mentve. A város, tudomás szerint, mintegy félóránnyira van a Residency nevű épülettől, melyben az angolok ostromolva voltak. Ezen eredmény a segédszolgálat megérkezése előtt levén elérve, föltehető, hogy ezeknek megérkezése után a lázadás elnyomása még sokkal gyorsabban fog haladni.

Redcliffe lordnak büntetője maradt keleten. A persa udvar melletti követ ugyanis legújában, midőn a sah legidősebb fiát trónörökösül kijellette, ez ellen tiltakozott, azon ürügy alatt, miszerint az illető nem kedves személy. Sokkal kedvezőbb az angoloknak egy száműzetésben levő persa királyi herceg.

Redcliffe lord, azt írta Londonba hogy ő minden esetben vissza kíván térni a tumbulba, s azon befolyást el fogja hári-

tani tudni, mely visszatérésének ellenszö-
gölne.

Hir szerint francia szállító hajók Madagascár közelében kellemetlen surlódásba elegyedtek angol cirkáló hajókkal. Ez ügy felett Cowley lord s Walewskij tárgyalásokba bocsátkoztak.

Feruk kán a persiai legújabb bonyodalomakra nézve Clarendon lordhoz jegyzéket intézett.

Franciaország. — Hivatalos körökben állítják, hogy a nagyhatalmak, a szűz e földszorost illetőleg, abban egyeztek meg, hogy e terv csak akkor fog valószínűsíteni, mint a különböző hatalmak egy arra vonatkozó egyezményben megállapodtak. A porta e tárgyban mindeddig még nem határozott, sőt a francia követ, Thouvenot báró, még hivatalosan ki nem nyilatkozta, miszerint kormánya Lesseps tervét pártolja. A lison pedig, ki a Redcliffe lord helyettese Stambulban, Perim odahagyására nézve se válaszol, amár a porta ezen odahagyást határozottan kívánja, s ebbeli ellenállását legújában még az Egyesült-államok követe is gyámolítja.

Törökország. — A „M. Posta” raguzai levelezője dec. 24-ről írja: „Trebinyénél tegnap a törökök voltak a támadók. A fölkélok közül elesett 15,

sebet kapott 30, s ezután visszavonultak. A törökök egy falut felégették, s lakosságát kardra hányták. Ugy látszik, a szultán nem akarja kihirdetni a hat-humajunt. Hosszabb háboruszkodásra lehet kilátás.”

— Több consul tudósítása szerint: a déli Herczegovinában megkísérlett fölkelésnek nem ígérhetni kedvező sikert. A porta minden ily szándék tüsténti leverésére el van készülve. A balkáni szorosok, a rigómezei helyek, ezen kulsai a régi szerb országoknak, Viddin, Rustuk, Szilisztria, sőt még a kisebb helyek is úgy vannak fegyverezve és annyi őrséggel el látva, mint háboru idején; a Balkán mindkét lejtőjén, s a felszínt közepén, 36,000 főnyi rendes csapatok állnak harcra készen. Csúpnál déli Herczegovinában lenne talán lehetséges, hogy a keresztények ideiglenes sikert vívjának ki, miután itt többnyire csak rendellen katonaság, arnauták, albanok stb. állomásoznak; azonban a moszartari pasa a maga 4 nizam ezredét és tüzérségét bizonyosan itt is tüstént használni fogja.

Amerika. — Walkeről azt hallani, hogy a Colorado-törökölön át a S. Juan folyóra jutott, s Martinez tábornokkal együtt már meg is támadta a costaricaiakat Castilloban és S. Carlosban. Martinez,

mint hírlík, egyenesen meghitta volt Walker-t, s ez utóbbi a nicaraguai követ Yrisari megegyezésével cselekedett. Azt is beszélik, hogy ezernél több fegyverfogható emberrel rendelkezik, s hogy crejéről, s az ügy állásáról eddig se Nicaraguában, se Costaricában nem ítélték helyesen.

— Az Utah elleni hadjárat nem sikerülhet egyhamar. Johnston ezredesről, ki ez expedíciót vezényli, új sürgönyök érkeztek Washingtonba. Téli szállását Henry erődnél a Green River mellett veendi, hogy tavaszkor a legrövidebb úton indulhasson meg Utah ellen. Folyvást guerilla-csatait ví a mormonokkal, melyet a területi viszonyoknál fogva el se kerülhet, ha csak jelentékeny haderő nem adatik rendelkezésére alá.

— Mexicóban, a jelen szabadelvű köztársaság kormány ellen a pártutés mind duhósodik. A legújabb tudósítások csakugyan kedvezőbbben hangzanak a kormányra nézve. Csapatok Pueblánál és más pontokon is megverték a lázadókat.

Bécsi börze. — Január 5-dikén. Erdélyi urbéri papir 77. Magyar urbéri papir 78 1/2. Nemzeti kölcsön 84 1/16. Arany 7 1/2 (darabja 4 frt 49 1/2 kr.) Ezüst 5 3/8.

Felelős a szerkesztésért BERDE ÁRON.

Urbékkárpótlási tőke-utalványozás.

A zilah-megyei cs. k. törv. szék utján nov. hó 4-ről B. Bánfi Albertnek kémeri, bogdán-házi, ó-valkói, sz. bagosi, balázsházi, karasz-
telki, somalji, zoványi, boronamezei, ujjvási, lecsméri, f. karmucsi, váraljai, f. báni, füresi, gyümölcsényi, f. széki, csercsai, ippi birtokai után 45,495 frt 8 1/2 kr. Bagosi Józsefnek, La-

josnak és Kovács Andrásnak, bagosi, borzasi, detrehemi, ellyúsi birtoka után 969 frt 35 kr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók 1858 mart. 19-ig. Targyalási nap 1858 máj. 21-k d. e. 9-kor.

A m.-vásárhelyi cs. k. megyei törv. szék utján nov. hó 7-ről Kakasi Gergely domaldi birtoka után 175 frt. 34 kr. Gr. Bethlen László nagy buni, sz.-magyarósi, heturi birtoka után

38,598 frt 13 1/4 kr. Orlovskij Pálné mikesfalvi, hédervafai, zágori birtoka után 1369 frt 32 kr. Pallos István mikesfalvi, szamoselki birtoka után 1461 frt 30 1/2 kr. Zambó Lajos bábalhalmi birtoka után 1701 fr. urb. kárp. tőke és járuléka utalványoztatik. A követelések beadandók 1858 febr. 25-ig. Targyalási napja az 1. 3. és 4-diknek 1858 apr. 26-a, a 2-iknek apr. 27, az utolsónak apr. 28-án.

A décszi cs. k. megyei törvényszék utján nov. hó 21-ről Bánfi Dániel bárónak magyar décsői, olah-pinteki, f. oroszfalvi birtoka után 5019 frt 22 1/2 kr. B. Kemény Ferencz csabai birtoka után 872 frt 42 1/2 kr. urb. kárp. és jár. utalványoztatik. A követelések beadandók 1858 febr. 25-ig. Targyalási nap f. e. apr. 30. d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(51)

POPP fogorvosnak cs. k. kiz. szab.

Anatherin-szájvíz.

Egyetlen központi-szétküldési letéthyely nagyban s kis részletekben:

Bécs, belváros, goldschmied-utca 604. sz.

Egy üveg ára használati leirattal 1 frt. 20 kr. pp.

Miután ezen kiváló tekintélyek számos elismerő bizonyítványai által igazolt, a csaknem naponként fokozódó és sokszorosan növekedő háztartási szükségletnél szükségessé vált és megpróbált szájvíz a magas és legmagasb uraságoktól, mint a fogak és szájrészek épentartására kitűnő óvszerül használtak, valamint a leghírneves orvosok által rendeltetik, minden földiesztől egészen fölmentve érzem magamat.

A t. cz. közönségnek figyelmeztetésül.

Miután mind Bécsben, mind vitherin szájvizemnek már használt gyanánt mint valódi árultatik, és családokat, ösztönözve érzem magamat, hogy minden üvegesének mottó bélyeg látható, jól bezárva merülő esetekről szíves értesí-



Popp J. G.

NÖVÉNY-FOGPORA

anyanyira tisztítja a fogakat, hogy ennek naponkénti használata által nemcsak a rendesen anyanyira alkalmatlan fogok eltávolítottatik, hanem a fogak fehérsége és finomsága mindig növekedik.

Bizományosok:

Kolozsvárt: Wolff J. gyógyszerész. Szebenben: Zóhrer Ferencz. J. Brassóban: Kim, Klockner és Hoffmann J. Szászvároson: Leonhard F. J. M. Váshelyt: Fogarasy D. Medgyes: Orendi F. J. Segesvárt: Misselbacher B. J. Károlylejtérvárt: Megay F. Beszterczén: Dietrich és Fleischer K. Váshelyen: Kléber, gyógyszerész. Erzsébetvároson: Schmidt F. Thordán; Wolff G. gyógyszerész. Balázsfalván: Kovrig Tivadar.

STEIN JÁNOS Kolozsvárt és WITTICH JÓZSEF M. Váshelyt, a nagyérdemű t. cz. olvasó közönségnek ajánlják

KÖLCSÖNKÖNYVTÁRAIKAT

a melyekben a magyar, német és francia szépirodalom úgy régibb mint legújabb termékei találhatók, még pedig nem csak helybeli hanem vidéki olvasók számára is.

Kölcsönkönyvtári szabályok és a könyvek névsora nyomtatásban 20 pengő kron kapható. (286)

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.

Mai számunkhoz van mellekve: Árjegyzék a Lovrini Faiskolából.

Galletti J. G. A.

EGYETEMI VILÁGRAJZA.

vagy földirati, államtani és történelmi ismerettár, minden ország földiratai, statistikai és történelmi rajzával, melyben fekvése, nagysága, népessége, legnevezetesebb városai, alkotmánya és nemzeti hatalma, továbbá régibb és újabb történelmének vázlata foglalatik.

Masodik, teljesen átdolgozott és telemesen bővített kiadás.

Tartalom:

- I. Csillagászati földrajz, vagy a föld mint égi test.
- II. Természeti földrajz, vagy a föld mint természeti test.
- III. Politikai földrajz, vagy a föld mint emberek lakhelye.

Az első (dr. VALLAS ANTAL tollából folyt) magyar kiadás felhasználása mellett, az utolsó (tizenegyedik) eredeti kiadás nyomán s a legjobb források szerint átdolgozta.

Dr. FALK MIKSA.

40 fametszvénynyel és 21 színezett térképpel, ára 5 ft. p. p.

IRINYI JÓZSEF. Az 1799/1-ki 26-ki, vallásügyi törvény, keletkezésének történelme. 1 kötet füzve 1 ft. 40
FÉNYES ELEK. A falusi gazda, vezérlapok a kisebb birtokosok és földmívelők számára. 1856 füzve 2 ft. —

VIRÁGFÜZÉR, és társas mulatságok kérdések és számszerű feleletekben KASSAY ADOLF-tól. Színezett borítékban 24 kr.

(330)

(1—2)

Praenumerations Anzeige.

Die höhern (risconsessionirte, unter Mitwirkung ausgezeichneten Oekonomen von JOSEPH JÁNISCH in Pest herausgegebene und redigirte

ZEITUNG für LANDWIRTHE.

Zur Förderung der

Land- und Hauswirthschafts in ihrem gesammten Umfange.

erscheint vom 14 januar 1858 angefangen wöchentlich einmal, mindestens eine Bogen stark, in hochquart auf schönem weissen Papier gedruckt. Man praenumerirt ausserhalb Pest-Ofen durch alle Postämten mittelst frankirte Briefe, ganzjährig mit 4 fl, halbjährig mit 2 ft, vierteljährig mit 1 fl Cmze. Geldbriefe und Correspondenzen werden adressirt an Die Redaction der Zeitung für Landwirth, in Pest, (Spiegelgasse, nr. 2, 2-ten Stok).

(305)

(6—6)

A kolozsvári ev. ref. ekklezsia és tanoda költelendi majorság-birtoka, a jövő 1858-dik év márcziusa 22-dik napján kezdve, több évekre haszonbérbe adandó. Birtok-iv és vallomány-könyv szerint van itten szántó 180 hold, — rét és kert, a curialistákat is beléértve, 125 hold, 32 □ öl; — legelő 89 hold, 1,100 □ öl; — ná-

das 81 hold 120 □ öl, de a melyből már lecsapva is van.

Árvereztetik Kolozsvárt 1858 dik évjanuár hó 10-kén, tanár Tunyogi József szállásán, belső-farkas-utczában, az 55 dik számú tanári lakban, hol a haszonbérlet feltételéig addig is megálathatók. A hozzá szólaní kívánók 100 ezüst rft. bántapénzt teendének le, az árverés után, ha az másra veretnek le, visszafordítandó.

(329)

(2—2)

A maros-vásárhelyi églá és cserépgyárhoz kerestetik GYÁRVEZETŐNEK egy oly egyén, a ki a téglá- és fedélesérp készletét s égetést gyakorlatilag is érti, és legalább is 500 pft. biztosítékot mutathat ki. Egy ilyen, bizonyításokkal is ellátott egyénnek hajlandó a gyári társulat az egész gyárt ügy adni által, hogy mind a londoni Clayton-féle géppel, mind pedig szabad kézzel gyártandó téglákat és cserepeket a társulat fájával kiegészítve, ezenkívül bizonyos meghatározandó árért szánítsa bé, akár pedig az üzletet egyezes mellett mint szegődményes kezelje. A gyár a legjobb móddal van ellátva, minden eszközökkel, készletekkel és munkásokkal is. A vállalkozni kívánó jelente magát febr. hó 1-ső napjáig helyt Maros-Vásárhelyt a gyárigazgatójánál a hol végleges egyezményre is lépethet.